

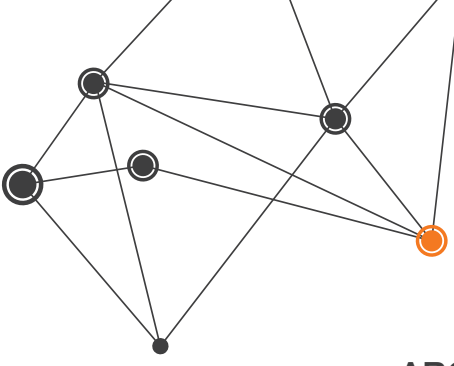
AR-GE Merkezleri
İletişim ve İşbirliği Platformu Üyelerinin
5746 Sayılı Kanun ve Uygulamaları
Hakkında Görüşleri

argemip

AR-GE MERKEZLERİ İLETİŞİM ve İŞBİRLİĞİ PLATFORMU

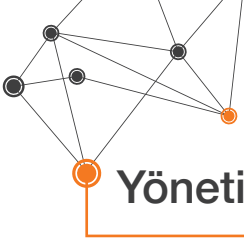
ARGEMİP Üyeleri Tarafından Oluşturulan Çalışma Grubu Adına Raporu Hazırlayanlar

Dr. Yalçın Tanes (ARGEMİP Başkanı)
Haktan Akpınar, PMP (Hayat Kimya)
Dr. Verda Emiroğlu (Turkcell Teknoloji)

Çalışma Grubu Üyeleri*

Şebnem Dönmez Şanlı (Betek Boya)
Okan Ergül (DYO)
Emre Talşık (Eczacıbaşı Yapı Gereçleri)
Erdoğan Altıntepe (Eczacıbaşı Yapı Gereçleri)
Altan Yıldırım (Farplast)
Hazal İşcan (Hayat Kimya)
Nilay Yalçinkaya Yörük (Hexagon Studio)
Özgür Akif Okkalı (Hexagon Studio)
Münevver Aktaşoğlu (İndesit)
Yasemin Akyar (Kaleseramik Çanakkale)
Yıldız Yıldırım (Kaleseramik Çanakkale)
Kerim Tatlıcı (Migros)
Tiryal Demirkılıç (Migros)
Meral Yurdakul (NETAŞ)
Rıza Durucasugil (NETAŞ)
Emel Güney (Obase)
Hatice Aymer (Organik Kimya)
Erdem Alptekin (Siemens)
Esin Akdeniz (Viko)
Sultan Süzer İlbay (Viko)
Orhan Ünal (Viko)

* Firma ismine göre alfabetik sıralanmıştır.

Yönetici Özeti

AR-GE ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması amacıyla, 28 Şubat 2008 tarihinde kabul edilen 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun, sağladığı vergisel muafiyetlerle AR-GE çalışmalarının teşvik edilmesine yönelik atılmış önemli bir adımdır.

Uygulanan ulusal teknoloji ve yenilik teşvik mekanizması, yapısı gereği iş akış süreçlerinin hızlı ve verimli olmasını, mevzuatın ise anlaşılır ve kolaylaştırıcı olmasını zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda firmalara sağlanan teşvik mekanizmasının geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve elde edilen ulusal faydanın artırılması amacıyla süreçteki en önemli paydaşlardan biri olan AR-GE merkezlerine büyük görev düşmektedir.

AR-GE Merkezleri İletişim ve İşbirliği Platformu (ARGEMİP), Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından tescil edilmiş AR-GE merkezleri tarafından 2015 yılının Mart ayında kurulmuş ve bu raporun yazıldığı Eylül 2015 tarihinde ise 20'yi aşkın üyesi bulunan bir platformdur.

- **Raporun Amacı:** Bu raporda, 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında uygulanan ulusal teknoloji ve yenilik teşvik mekanizmasının iyileştirilmesi için yasa, yönetmelik ve uygulamada olumlu ve sürdürülmesi yararlı olan yönlerin yanında, karşılaşılan sorunlar ve iyileştirilmesi önerilen konular hakkında ARGEMİP üyesi AR-GE merkezlerinin görüşlerinin sunulması amaçlanmıştır.
- **Yöntem:** Raporun hazırlanması amacıyla ARGEMİP'e üye AR-GE merkezleri uzmanlarından konuyla ilgili bir çalışma grubu oluşturulmuş, 5746 sayılı Kanun ile ilgili olumlu görülen ve sürdürülmesi istenilen konularla, yasa, yönetmelik ve uygulamada karşılaşılan sorunları içeren 47 maddelik 2 liste hazırlanmıştır.

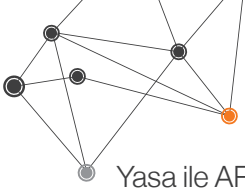
Hazırlanan listelerde bulunan maddeler, platforma o tarihte üye olan 17 AR-GE merkezi tarafından puanlanarak önceliklendirilmiştir. Türkiye'deki tüm AR-GE merkezlerinin, önceliklendirilmiş listede belirtilen konulara verdikleri önemi ölçmek amacıyla bir anket düzenlenerek belirtilen maddeleri "beşli skala" ile değerlendirmeleri istenmiştir. Ankete 54 AR-GE merkezi cevap vermiştir.

Raporda, ARGEMİP üyelerinin önceliklendirme çalışmasının ve düzenlenen anketin sonuçları verilmiş, öne çıkan konular hakkında ayrıntılı açıklamalar yapılmış ve değişiklik önerileri sunulmuştur.

● **Sonuçlar:**

- Yapılan bu çalışmayla; ARGEMİP üyesi ve ankete katılan AR-GE merkezlerinin 2015 yılı Eylül ayı itibarıyla, 5746 sayılı Kanun ve uygulamaları hakkında görüşleriyle, sürdürülmesini ve iyileştirilmesini önerdiği konular öncelik sırasına göre ortaya konulmuştur.
- Çalışmaya anket yoluyla katılan AR-GE merkezlerinin görüşleri ile ARGEMİP üyelerinin önceliklerinin önemli oranda örtüştüğü görülmüştür.
- ARGEMİP üyelerinin, 5746 sayılı Kanun ve uygulamalarında olumlu buldukları ve sürdürülmesinde yarar gördükleri unsurlar öncelik sırasına göre aşağıda belirtilmiştir:
  1. Kurumlar vergisi, gelir vergisi ve SGK primi desteği,
  2. AR-GE kültürünün gelişmesini desteklemesi,
  3. 2023 yılına kadar sürekliliğin bulunması.

Ankete katılan 54 AR-GE merkezi, yukarıda belirtilen üç başlığa ortalama 4,45'in üstünde not vererek "çok önemli" bulduklarını bildirmişlerdir.

Yasa ile AR-GE faaliyetlerine sağlanan mali destekler, işletmelerde nitelikli AR-GE personeli istihdamında ve AR-GE faaliyetlerine ayrılan bütçenin artırılmasında önemli rol oynamıştır. Bu teşvik, şirketler içerisinde üst yönetimin AR-GE'ye verdiği önemin artmasında ve AR-GE kültürünün gelişiminde güçlü bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Destek süresinin, orta ve uzun vadeli yatırımlar için sürdürülebilir bir dönem ifade etmesi için en az 10 yıl geçerliliği olması kritiktir. Bu yüzden mevcutta 2023 yılına kadar sürekliliği bulunan uygulamanın süresinin uzatılmasına ilişkin kararın önümüzdeki 2 yıl içinde açıklanması yararlı olacaktır.

- ARGEMİP üyelerinin, 5746 sayılı Kanun ve uygulamalarında iyileştirmeye açık gördükleri unsurlar öncelik sırasına göre aşağıda belirtilmiştir:

1. AR-GE merkezi sınırları dışında gerçekleştirilen AR-GE faaliyetlerinin destek kapsamına alınması,
2. Seçimlik hak olarak, AR-GE vergi indirimi hakkının vergi indirimi yerine, nakit destek olarak verilmesi,
3. Tam zamanlı ve kısmi zamanlı tanımlarının yapılarak, TZE AR-GE personeli hesaplanmasındaki belirsizliklerin giderilmesi olarak ortaya çıkmaktadır.

- Ankete katılan AR-GE merkezlerinin, 5746 sayılı Kanun ve uygulamalarında iyileştirmeye açık gördükleri unsurlar öncelik sırasına göre aşağıda belirtilmiştir:

1. AR-GE merkezi sınırları dışında gerçekleştirilen AR-GE faaliyetlerinin destek kapsamına alınması,
2. AR-GE projelerinin ekonomik değere dönüştürülmesi durumunda ek destek ve teşviklerin sağlanması,
3. AR-GE merkezlerindeki gelir vergisi istisnasının %100'e çıkarılması.

- Açıkça görülmektedir ki; AR-GE merkezi sınırları dışında gerçekleştirilen AR-GE faaliyetlerinin destek kapsamında kabul edilmesi, AR-GE merkezlerinin en önemli gördüğü iyileştirme alanıdır. Çağımızda sürdürülebilir rekabet gücüne sahip AR-GE birimlerinin, ekosistem ile sürekli işbirliği içinde olmaları ve global hareket yeteneği kazanmaları gerekmektedir. Bu çerçevede, "AR-GE faaliyetinin sınırlı bir fiziki alan içinde yapılması" düşüncesi, doğru bir yaklaşım olarak gözükmemektedir.

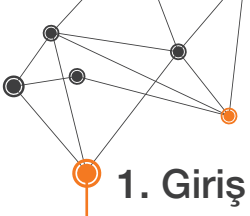
- Başarılı bir AR-GE faaliyeti sonunda, nasıl yapılacağı ortaya konmuş ürünlerin üretim ve ticarileşme aşamasına geçişinde şirketlere verilecek ek avantajlar ve teşvikler şirketlerin AR-GE faaliyetlerini ivmelendirecek, AR-GE çıktılarının daha fazla oranda ülke ekonomisinde değere dönüşmesini sağlayacak ve 2023 ulusal hedeflerimize ulaşılmasında önemli rol oynayacaktır.

Teşekkür: Raporun yazarları; başta ARGEMİP çalışma grubu üyelerine, daha sonra önceliklendirme çalışmasına katılan ARGEMİP üyesi 17 AR-GE merkezine, son olarak da ankete katılan toplam 54 AR-GE merkezine olumlu katkılardan dolayı teşekkürlerini sunar.

1. GİRİŞ	8
1.1 Raporun Amacı	8
1.2 Yöntem	9
2. ÖNCELİKLENDİRME ÇALIŞMASININ SONUÇLARI	9
2.1 Önceliklendirilmiş, Sürdürülmesi Önerilen Unsurlar	9
2.2 Önceliklendirilmiş, İyileştirilmesi Önerilen Unsurlar	10
3. 5746 SAYILI KANUNUN SAĞLADIĞI FAYDALAR VE SÜRDÜRÜLMESİ ÖNERİLEN KONULAR	11
3.1 Kurumlar Vergisi, Gelir Vergisi ve SGK Primi Desteği	11
3.2 AR-GE Kültürünün Gelişimine Katkısı	11
3.3 AR-GE Merkezi Mevzuatının 2023'e Kadar Sürekliliğin Bulunması	12
3.4 Kurumlar Vergisi Desteğinin Kazancın Yetersiz Olması Durumunda Sonraki Hesap Dönemlerine Devredilebilmesi	12
3.5 AR-GE Faaliyetlerine İvme Kazandırması ve Şirketlerin Bütçeden AR-GE'ye Ayırdıkları Payın Artırılmasının Sağlanması	12
3.6 Nitelikli İnsan Gücü İstihdamına Etkisi	12
3.7 Fikri Sınai, Mülkiyet Haklarının Korunması Konusunda Farkındalık Oluşturması	13
3.8 Üniversite – Sanayi İşbirliğini Teşvik Etmesi	13
3.9 AR-GE Konusunda Veri Toplanması ve Metriklerin Belirlenmesi	14
4. 5746 SAYILI KANUN, UYGULAMA YÖNETMELİĞİ VE UYGULAMADA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE İYİLEŞTİRME ÖNERİLERİ	14
4.1 AR-GE Merkezi Dışında Gerçekleştirilen AR-GE Faaliyetlerinin Destek ve Teşvik Kapsamına Alınması	14
4.2 AR-GE Vergi İndirimi Esasının Vergi Öncesi Raporlamaya Etki Edecek Şekilde Düzenlenmesi	15
4.3 Tam Zamanlı ve Kısmi Zamanlı Personel Tanımlarının Yapılarak Tam Zaman Eşdeğeri AR-GE Personeli Hesaplamasındaki Belirsizliklerin Giderilmesi	15
4.4 Denetleme ve Değerlendirme Süreçleri ile İlgili Konular	16
4.5 AR-GE Projelerinin Ekonomik Değere Dönüştürülmesi Durumunda Ek Destek ve Teşviklerin Sağlanması	17
4.6 AR-GE Merkezleri'ndeki Gelir Vergisi İstisnasının %100'e Çıkarılması	18
4.7 AR-GE Merkezleri Muhasebesi ile İlgili Konular	19
4.8 AR-GE Merkezleri Web Portalının Daha Kolay Kullanılır Şekilde Düzenlenmesi	20
5. SONUÇLAR	21

1. Giriş

AR-GE ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması amacıyla 28 Şubat 2008 tarihinde kabul edilen 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun, sağladığı vergisel muafiyetlerle AR-GE çalışmalarının teşvik edilmesine yönelik atılmış çok önemli bir adımdır.

AR-GE faaliyetlerinin teşvik edilmesine yönelik izlenen ulusal politikalar sonucunda; TÜİK verilerine göre, 2008-2014 yılları arasında AR-GE harcamalarının GSYİH'ye oranı 0,73'den 1,01'e yükselmiş; TZE AR-GE personel sayısı %72 oranında artarak 115.444'e ulaşmıştır. Elde edilen bu kazanımların ivmelenerek artırılması için AR-GE faaliyetlerini teşvik edici mekanizmaların ihtiyaçlar ve geri bildirimler doğrultusunda, sürekli gelişim hedefiyle iyileştirilmesi gerekmektedir.

"Vizyon 2023" hedefleri kapsamında; ihracatın %20'sinin orta ve yüksek teknoloji ürünlerden oluşması, AR-GE harcamalarının GSYİH'ye oranının %3'e çıkarılması, istihdam edilen araştırmacı sayısının TZE cinsinden 300.000'e çıkarılması gibi büyük atılımların gerçekleştirilebilmesi için AR-GE ve yenilik ekosistemi içindeki tüm paydaşlara çok büyük sorumluluk düştüğü ortadadır.

Belirlenen hedeflere ulaşmak için uygulanan teknoloji ve yenilik teşvik mekanizması, yapısı gereği iş akış süreçlerinin hızlı ve verimli olmasını, mevzuatın ise anlaşılır ve kolaylaştırıcı olmasını zorunlu kılmaktadır. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü aracılığı ile 5746 sayılı Kanunun Türkiye ekonomisine değer katması ve süreçlerin iyi bir şekilde yürütülmesi için tüm paydaşlarla diyalog içinde çalışma isteğini açıkça belirtmektedir. Bu doğrultuda firmalara sağlanan teşvik mekanizmasının geliştirilmesi, iyileştirilmesi ve elde edilen ulusal faydanın artırılması amacıyla süreçteki en önemli paydaşlardan biri olan AR-GE merkezlerine büyük görev düşmektedir.

AR-GE Merkezleri İletişim ve İşbirliği Platformu, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından tescil edilmiş AR-GE merkezleri tarafından 2015 yılının Mart ayında kurulmuş olup, bu raporun yazıldığı Eylül 2015 tarihinde 20'yi aşkın üyesi bulunan bir platformdur.

Amacı;

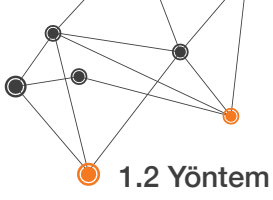
- Türkiye'de AR-GE faaliyetlerinin ivme kazanmasını sağlayarak, ülkenin refahının artırılmasına katkıda bulunmak,
- AR-GE yönetim uygulamalarının kıyaslanmasına, AR-GE uygulamaları arasında iyi örneklerin paylaşılmasının yanında ortak sorunların ortaya çıkarılmasına ve AR-GE merkezleri arasında işbirliklerinin artırılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak,
- Türkiye'de AR-GE uygulamalarını ve mevzuatını global düzeyde örnek teşkil edecek bir seviyeye ulaştırmak için kanun koyuculara ve uygulayıcılara yardımcı olmaktır.

Bu kapsamda ARGEMİP; sürece pozitif katkıda bulunmak amacıyla, AR-GE merkezlerinin kendi sınırlarını aşan ve kamunun yetki alanına giren noktalarda hem olumlu hem de iyileştirilmesi gerekli gördüğü yönlerle ilgili kamudaki karar vericilere geri bildirimde bulunmayı görevlerinden saymaktadır.

1.1 Raporun Amacı

Bu raporda; 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında uygulanan ulusal teknoloji ve yenilik teşvik mekanizmasının iyileştirilmesi için yasa, yönetmelik ve uygulamada olumlu ve sürdürülmesi yararlı olan yönlerin yanında, karşılaşılan sorunlar ve iyileştirilmesi önerilen konular hakkında ARGEMİP üyesi AR-GE merkezlerinin görüşlerinin sunulması amaçlanmıştır.

1.2 Yöntem

Raporun hazırlanması için, AR-GE Merkezleri İletişim ve İşbirliği Platformu'na üye, farklı sektörlerde faaliyet gösteren, farklı uzmanlık alanlarına sahip temsilcilerle bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubu; 5746 sayılı Kanun ve uygulamalarının olumlu görülen ve sürdürülmesi istenen konularıyla birlikte, sistemin daha iyi çalışıp Türkiye ekonomisine daha fazla katkı sağlayabilmesi için iyileştirilmesi önerilen konuları içeren 47 madde belirlemiştir.

Çalışma grubunun belirlediği maddeler, 2015 yılının Mayıs ayında ARGEMİP üyesi 17 AR-GE merkezinin yetkililerinin katıldığı bir çalışma ile önceliklendirilmiştir. Platform üyeleri; olumlu görülen ve sürdürülmesi istenen maddeler için 40 puanı, iyileştirilmesi önerilen maddeler için ise 60 puanı maddelere verdikleri öneme göre dağıtmışlardır. Maddeler alınan puanlara göre sıralandıkları ARGEMİP üyesi 17 AR-GE merkezinin sürdürülmesinde yarar gördükleri ve iyileştirilmesini önerdiği noktalar hakkında öncelikleri ortaya çıkartılmıştır.

Belirlenen önceliklere ARGEMİP üyesi olmayan AR-GE merkezlerinin ne oranda katıldığını görebilmek amacıyla en çok puan alan maddeler ile bir anket oluşturulmuş, platform üyesi olmayan 155 AR-GE merkezinin bilgisine sunularak görüşleri istenmiştir. Üye olmayan AR-GE merkezlerinin anketteki maddeleri 1'den 5'e artan önem derecesine göre "beşli skala" ile değerlendirmeleri istenmiştir. Ankete 54 AR-GE merkezi katılma nezaketinde bulunmuş, ARGEMİP üyeleri ve ankete katılan AR-GE merkezleri tarafından önemli olarak belirtilen maddeler pekiştirilerek iş bu raporda sunulmuştur.

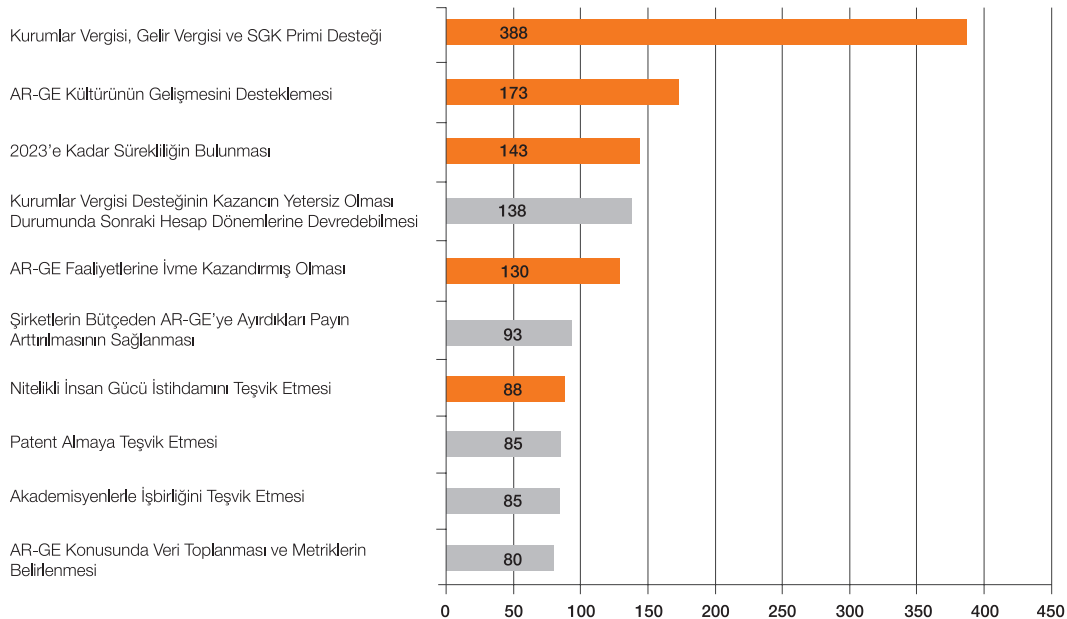
2. Önceliklendirme Çalışmasının Sonuçları

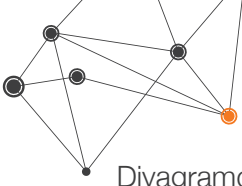
2015 yılının Mayıs ayı itibarıyla ARGEMİP üyesi olan AR-GE merkezlerinin verdiği puanlara göre oluşturulan önceliklendirilmiş maddeler ve gerçekleştirilen anketin sonuçları aşağıda verilmiştir:

2.1 Önceliklendirilmiş, Sürdürülmesi Önerilen Unsurlar

Aşağıdaki diyagramda 5746 sayılı Kanunun ve uygulamalarının olumlu görülen yönleri ve sürdürülmesi istenen unsurlar bulunmaktadır. Diyagramda ARGEMİP önceliklendirme çalışmasında en fazla puan alan 10 madde gösterilmiştir. Ankete katılan AR-GE merkezlerinin öncelikleri ise çubukların renkleri ile belirtilmiştir.

5746 Sayılı Kanun ve Uygulamaları - Olumlu Görülen ve Sürdürülmesi Önerilen Unsurlar

Diyagramdaki çubukların uzunluğu, konuya ne kadar önem verildiğini normalize edilmiş olarak göstermektedir. 100 değeri ortalamayı yansıtmaktadır. Örneğin; “AR-GE Kültürünün Gelişmesini Desteklemesi” başlığının 173 normalize puanı, bu maddeye ortalamanın % 173’ü kadar puan verildiğini ifade etmektedir.

Çubukların renkleri ise platforma üye olmayan AR-GE merkezlerinin ankete verdiği yanıtları yansıtmaktadır. AR-GE merkezlerinin 4,35 ile 5 arası notlarla değerlendirdiği, yani “çok önemli” bulunduğu ilk 5 konu diyagramda turuncu çubuklarla gösterilmiştir. 3,50 ile 4,35 arasında not olarak “önemli” bulunan konular gri ile gösterilmiştir.

Üye olmayan AR-GE merkezleri, ARGEMİP üyelerinin öncelik tanıdığı 5 konudan 4’üne 4,5 ve üstü not vermişler, yani çok önemli bulmuşlardır. Platform üyelerinin öncelik verdiği ilk 10 konunun tümü, üye olmayanlar tarafından 3.95’in üstünde not almıştır. Buradan, ankete katılan AR-GE merkezlerinin öncelikleri ile platform üyelerinin öncelikleri arasında neredeyse bire bir uyum bulunduğu görülmektedir.

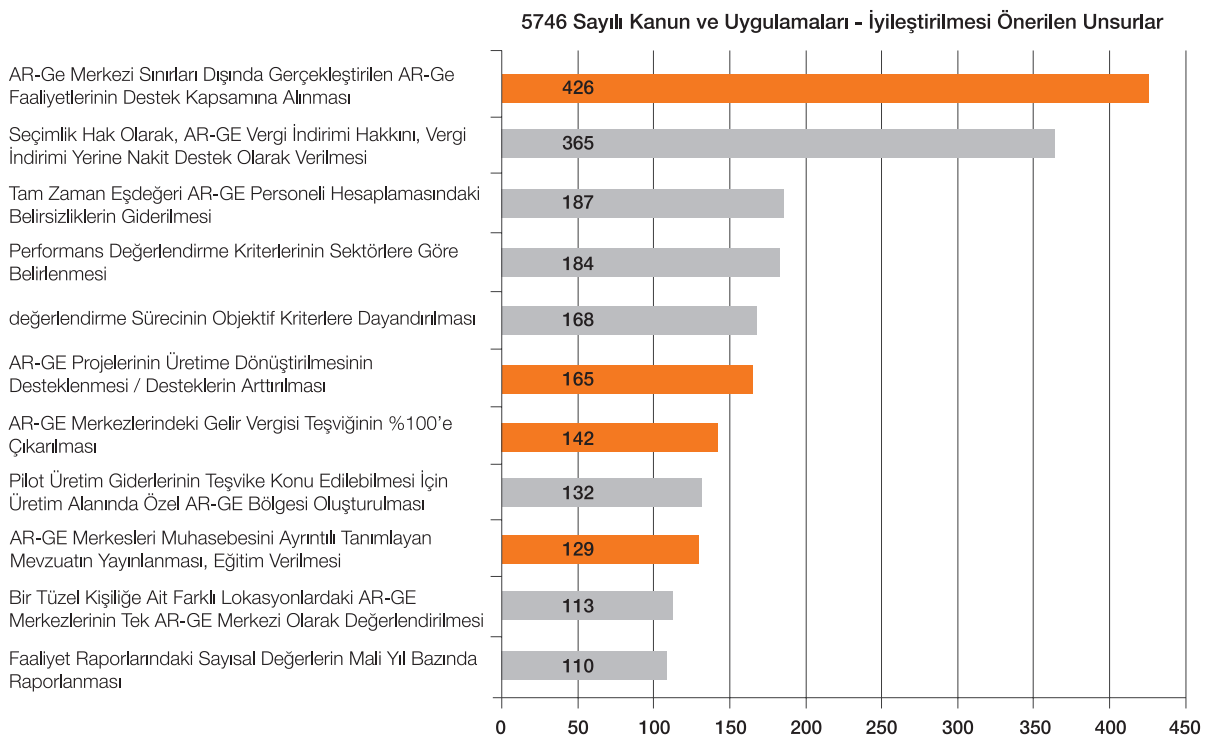
AR-GE giderlerinin kurumlar vergisi matrahından düşülmesi, araştırmacıların gelir vergisinin terkinin ve SGK primleri işveren hissesinin devlet tarafından ödenmesi, kısaca AR-GE faaliyetlerinin şirketlere olan maddi yükünün azaltılmış olması, 5746 sayılı Kanunun farkla en önemli ve olumlu unsuru olarak değerlendirilmektedir.

ARGEMİP üyesi AR-GE merkezleri ve ankete katılan AR-GE merkezlerinin olumlu buldukları ve sürdürülmesinde yarar gördükleri öncelikli maddeler raporun üçüncü bölümünde ayrıntılı açıklanmıştır.

2.2 Önceliklendirilmiş, İyileştirilmesi Önerilen Unsurlar

Aşağıdaki diyagramda ARGEMİP üyelerinin yasa ve uygulamalarda iyileştirilmesi gerektiğini düşündükleri maddelerden en fazla puan almış olan 10 madde ile anket sonuçları gösterilmektedir.

Burada da öncelikler normalize edilmiş çubuk uzunluğu ile ifade edilmektedir. 100 değeri ortalamayı yansıtmaktadır. Çubuklar üstünde gösterilen rakamlar bu maddeye ortalamanın yüzde kaç kadar puan verildiğini göstermektedir. Çubukların renkleri, belirtilen maddelerin ankete katılan AR-GE merkezlerinden aldıkları notları belirtmektedir. Turuncu çubuk 4,35 ile 5 arası notu, gri çubuk 3,50 ile 4,35 arasındaki notu ifade etmektedir. Ankette ilk 10 maddeye verilen en düşük not 3,76’dır.

“AR-GE Merkezi Sınırları Dışında Gerçekleştirilen AR-GE Faaliyetlerinin Destek Kapsamına Alınması” büyük farkla hem ARGEMİP üyesi olan hem de olmayan AR-GE merkezlerinin en fazla iyileştirilmesini önerdikleri madde olarak öne çıkmaktadır. ARGEMİP üyesi AR-GE merkezleri ve ankete katılan AR-GE merkezlerinin iyileştirilmesini önerdiği öncelikli maddeler raporun dördüncü bölümünde ayrıntılı açıklanmıştır.

Ankette 5. en yüksek notu alan madde “AR-GE Merkezleri Portalının Daha Kolay Kullanılır Şekilde Düzenlenmesi” ARGEMİP sıralamasında 12. basamakta olduğu için bu diyagramda gözükmemekle birlikte raporun 4. bölümünde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

3. 5746 Sayılı Kanunun Sağladığı Faydalar ve Sürdürülmesi Önerilen Konular

Bu bölümde; yapılan çalışmalarda öne çıkan, AR-GE merkezleri tarafından olumlu görülen ve sürdürülmesinde fayda olduğu düşünülen maddeler hakkında açıklamalar yapılmaktadır.

3.1 Kurumlar Vergisi, Gelir Vergisi ve SGK Primi Desteği

AR-GE merkezlerinin genel görüşü, 5746 sayılı Kanun ve uygulamalarındaki en önemli unsurun devlet tarafından yapılan desteklerle AR-GE faaliyetlerinin şirketlere olan maddi yükünün azaltılmasıdır. Bu sayede şirket üst düzey yöneticileri tarafından AR-GE faaliyetlerine daha olumlu yaklaşmakta, riskin kamu tarafından paylaşılması ile başarı şansı daha düşük veya getirisi daha uzun vadeli olan projelere daha kolay onay verilmektedir.

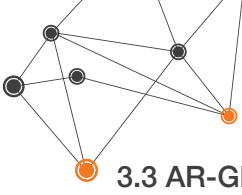
AR-GE çalışmalarının en önemli girdisi olan ve kimi sektörlerde en önemli maliyet kalemini oluşturan AR-GE personeli ile ilgili 5746 sayılı Kanun kapsamında sağlanan, gelir vergisi stopajı ve sigorta işveren primi desteği, işletmelerde nitelikli AR-GE personeli istihdamının ve AR-GE faaliyetlerine ayrılan bütçenin artırılmasında en önemli teşvik unsurlarından biridir. 5746 sayılı Kanunun çıkışı ile birlikte, 2008 yılında özel sektörde istihdam edilen TZE cinsinden AR-GE personel sayısı 27.461 iken, sağlanan destek ve teşviklerle 2014 yılında bu sayı 61.945'e ulaşmıştır. Toplam TZE personel sayısı içinde özel sektör oranı belirtilen yıllar için %40'dan %53,7'ye yükselmiştir. AR-GE personelinin firmaya olan maliyetini azaltarak işletmeleri nitelikli personel istihdamına teşvik eden bu desteğin sürdürülmesi, teşvik mekanizmasının sağladığı ulusal fayda açısından hayati öneme sahiptir.

3.2 AR-GE Kültürünün Gelişimine Katkısı

Sürdürülebilir bir AR-GE, faaliyetlerinin girdi, süreç ve çıktıları ile ilgili işletmedeki tüm departmanların etkileşim halinde olduğu, üst yönetimin tam desteği ile AR-GE ve yenilikçiliğin kurum kültürü haline getirilmesi sonucu mümkün olmaktadır.

Bakanlık tarafından AR-GE merkezlerine yönelik gerçekleştirilen incelemelerde, AR-GE'nin girdi, süreç ve çıktılarına yönelik kontrol edilen tüm maddeler, sürdürülebilir AR-GE için gereken tüm etkenleri içeren kapsamlı bir model oluşturmaktadır. Oluşturulan model AR-GE merkezlerinin eksiklerini tamamlayarak AR-GE kültürünün kurum temeline yayılmasına yardımcı olmaktadır.

AR-GE merkezi olan kurumlar incelendiğinde; AR-GE stratejisinin, yıllık hedeflerin ve politikaların Bakanlık tarafından çizilen çerçevelerde olumlu yönde oluşturulduğu ve geliştirildiği gözlemlenmiştir. Bu değişim ile yeni, geliştirilmiş iş yapış şekillerini devreye almış, birçok merkezin Türkiye'de bilinmeyen, yurtiçi ve bölge için yeni olan ürün, süreç, uygulama, prensip ve politikaları kendi bünyeleriyle bütünleştirmesinin yolu açılmıştır. Bu minvalde merkez statüsü verilen kurumlarda yurtdışındaki en iyi uygulamalarla yarışabilecek, uluslararası platformlarda savunulabilecek ve başarı elde edebilecek temel araştırmalar, buluş ve yenilikler, uygulamalı bilimler, klinik ve bilimsel araştırmaların ortaya çıkarıldığı gözlemlenmiştir.

3.3 AR-GE Merkezi Mevzuatının 2023'e Kadar Sürekliliğın Bulunması

Sağlanan destek ve teşvikler AR-GE faaliyetlerinin barındırdığı riskleri azaltmakta; işletmeleri, kısa vadede ekonomik getiri sağlayacak çalışmalar yerine, piyasa, teknolojik ve küresel ihtiyaçları öngörür şekilde orta ve uzun vadede fayda sağlayacak çalışmaların yürütülmesi konusunda cesaretlendirmektedir. İşletmeler orta ve uzun vadeli AR-GE stratejilerini oluştururken, teknoloji ve pazarda öngörülen değişimlere göre maliyet unsuru doğrultusunda risk almaktadır.

5746 sayılı AR-GE Kanunu yürürlük tarihinin 31.12.2023'e kadar olması, firmalara AR-GE stratejilerini oluştururken maliyet unsurunu daha yüksek doğrulukta hesaplama imkânı vermekte ve destekler konusunda güvence sağlamaktadır. Bu doğrultuda firmalar AR-GE faaliyetlerini daha uzun vadeli düşünebilmekte ve uzun vadeli AR-GE stratejileri oluşturabilmektedirler.

Türkiye'nin orta gelir sarmalından kurtulabilmesi ve AR-GE kültürünün yerleşmesi için AR-GE faaliyetlerinin 2023 yılından sonra da teşvik edilmesi gerektiği tahmin edilmektedir. Yasanın geçerlilik süresinin uzatılması düşünülüyorsa, şirketlerin uzun vadeli planlarını inovasyona dayalı yapabilmeleri için süre uzatımının son ana bırakılmadan önümüzdeki 2-3 yıl içinde gündeme alınması yararlı olacaktır.

3.4 Kurumlar Vergisi Desteğinin Kazancın Yetersiz Olması Durumunda Sonraki Hesap Dönemlerine Devredilebilmesi

Şirket kazancının, dolayısıyla kurumlar vergisi matrahının düşük olduğu yıllarda kurumlar vergisi desteğinden hak kaybına uğranılmaması, bu hakkın enflasyonist ortamlarda değerinin korunması (yeniden değerlendirilerek devrediyor) ve vergideki zaman aşımı süresi olan 5 yıl içinde yararlanılmamasına rağmen, hakkın kaybedilmeyerek daha sonraki hesap dönemlerine devredilebilmesi, AR-GE merkezleri tarafından olumlu ve önemli bulunan unsurlardan biridir.

Sadece Türkiye'de değil tüm dünyada şirket karlılığının düşük olduğu dönemlerde AR-GE faaliyetlerinin ve giderlerinin kısılması sıkça görülen bir hatadır. İyi yönetilen şirketler ise zor yıllarda bile AR-GE faaliyetlerini kısıtlamadan yürütmekte ve böylece ilerideki yıllarda karlılıklarını artıracak projeleri yürütmeye devam etmektedirler.

Türkiye'de 5746 sayılı Kanun ile bu tuzağın görülmüş olması ve şirketlere karlılıklarının az olduğu dönemlerde bile AR-GE teşvikinin devamının sağlanması, basiretli ve takdirle karşılanan bir uygulamadır.

3.5 AR-GE Faaliyetlerine İvme Kazandırması ve Şirketlerin Bütçeden AR-GE'ye Ayırdıkları Payın Artırılmasının Sağlanması

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın hazırladığı rapora göre, 2015 yılı Ekim ayı itibarıyla AR-GE merkezi belgesi almaya hak kazanan işletme sayısı 215'e ulaşmıştır. Ulusal AR-GE göstergelerinden harcama miktarı ve finans kaynağı bileşenleri incelendiğinde TÜİK'den alınan verilere göre 2008 yılında 6.893.048.199 TL olan AR-GE harcaması, 2014 yılında 17.598.117.441 TL değerine ulaşmış, özel sektör payı belirtilen yıllar içerisinde %44'den %49,7'ye yükselmiştir. Gayrisafi yurtiçi AR-GE harcamasının gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH) içindeki payı ise belirtilen yıllar içinde 0,73'den 1,01'e çıkmıştır.

Sağlanan destek ve teşvikler neticesinde AR-GE merkezlerinde yürütülen çalışmaların niceliğinin yanında nitelik olarak da arttığı gözlenmiştir. AR-GE çalışmaları kapsamında, yurtdışı partner ve çözüm ortakları ile yürütülen projelerin geliştirildiği, yeni teknolojik buluşların ortaya konduğu, bu projelerin katma değer ve sonuçlarının küresel alana yayıldığı ve gerçekleştirilen bir çok inovasyon, yenilik ve teknolojik çalışmalarda Türkiye'nin etkin bir katılımcı ve çözüm ortağı olduğu belirlenmiştir.

3.6 Nitelikli İnsan Gücü İstihdamına Etkisi

Bir ülkede genel istihdam içerisinde AR-GE sektöründe çalışan personelin aldığı pay, o ülkede bilime

verilen önemin ve desteğin bir göstergesidir. TÜİK verilerine göre, 2001 yılında Türkiye’de 27.698 olan araştırmacı sayısı (TZE), 4691 sayılı Kanunun çıkışı ile hız kazanmış ve 5746 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 2008 yılına kadar %243 artışla 67.244 sayısına ulaşmıştır. 4691 ve 5746 sayılı kanunlarla sağlanan destek ve teşviklerle TZE AR-GE personeli sayısı 2014 yılında %53,7’si özel sektörde olmak üzere toplam 115.444 sayısına ulaşmıştır.

AR-GE merkezinde görev alacak kişilerin iyi eğitim almış, konusunda uzman, vizyon sahibi ve bilimin her alanında söz sahibi olacak araştırmacı personelden oluşması, geçen süre içinde kurumların insan kaynakları altyapısında ciddi değişimlerin yaşanmasını sağlamıştır.

Büyüklik farkı gözetmeksizin, Türkiye için katma değer üreten her şirketin AR-GE merkezi insan kaynakları altyapısını Bakanlık beklentileri doğrultusunda belirlemesi, sürekli gelişim için yeni kaynaklar istihdam etmesi ve kaynaklarını sürekli eğitmesi AR-GE merkezi statüsündeki her şirketin olumlu yönde gelişmesine olanak sağlamıştır. Sağlanan destekler, Bakanlık beklentileri amaçlarına uygun olarak işletmeleri nitelikli personel istihdamına teşvik etmiştir.

Araştırmacı, teknisyen ve destek personeli olarak sınıflandırılan çalışan hedef kitlesi içerisinde eğitim düzeyinin öneminin artırılması, kurumun faaliyet alanının içerdiği teknik uzmanlık alanlarına göre personel seçimi yapılması veya yeni mezun gençlerin istihdam edilmesi sağlanmıştır. Merkezler arasında yapılan incelemeler sonucunda insan kaynaklarının geliştirilmesi, doktora mezunu bireylerin bu merkezlerde çalışmasının sağlanması, mevcut personellerin kendilerini geliştirmek adına eğitim programlarına katılımın teşvik edilmesi konularında kurumsal bir farkındalık oluşturulduğu ortaya çıkarılmıştır.

3.7 Fikri ve Sınai Mülkiyet Haklarının Korunması Konusunda Farkındalık Oluşturması

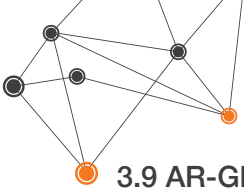
Fikri ve sınai haklarının korunması Türkiye’de yapılan araştırma ve geliştirme çalışmalarında yeni önem kazanan bir konudur. Merkez statüsünde birçok kurumda bu yönde atılması gereken adımlar, Bakanlık başvurusuna hazırlanırken AR-GE merkezi projelendirme süreçlerinde atılmıştır.

Kurumların AR-GE ve yenilik faaliyetleri sonucunda ortaya çıkardıkları ürün, süreç, tasarım, prototip vb. çıktıları korumaları, bu yönde yaptıkları çabaları güven altına alarak, diğer kurumların her türlü girişimine karşı belirlenen koşullar dahilinde hak altına alması 5746 sayılı Kanunla kurulan merkezlerde oluşturulmaya başlanmış, bu merkezlerde geliştirilen birçok projede performans kriteri olarak en baştaki yerini almıştır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak merkez statüsünde olan kurumların patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım başvurularındaki sayı artmış, Türkiye’deki AR-GE ve yenilik üreten şirketlerin bu yöndeki farkındalığının oluşturulmasında önemli gelişmeler katedilmiştir.

3.8 Üniversite – Sanayi İşbirliğini Teşvik Etmesi

AR-GE merkezi olma yolunda ilerleyen ve unvanı alıp faaliyet hayatına AR-GE merkezi olarak devam eden kurumların bu yolda gelişme yaşadığı en önemli noktalardan biri üniversitelerle yaptıkları ortak çalışmalardır.

Üniversite ve sanayi işbirliği ülkemizde yeni gelişmekte olan bir alan olmasına rağmen, AR-GE merkezi performans kriterlerine etkisi sebebiyle birçok kurum kendi içinde yapmış olduğu AR-GE ve yenilik çalışmalarını üniversitelere yayma, ortak projeler geliştirme, ilgili oldukları faaliyet alanlarında teknik uzmanlık ve danışmanlık hizmeti alma yolunu tercih etmeye başlamıştır. Üniversite ile gelişen ortak çalışma platformları sadece projeler özelinde kalmamış; birçok kurumda stajyer programlarının oluşturulması; lisans, yüksek lisans ve doktora bölümlerinden mezun gençlerin istihdam edilmesi; sempozyum, seminer ve konferanslar düzenleme ile AR-GE çıktılarının akademik yazılara dönüştürülmesi sağlanmıştır. Bu minvalde merkez statüsündeki kurumlarda oluşturulan pratik bilginin üniversitede oluşturulan teorik bilgiyle harmanlanarak, Türkiye’nin gelişmişlik ve kalkınmışlık düzeyine ciddi değerler katıldığı gözlemlenmiştir.

3.9 AR-GE Konusunda Veri Toplanması ve Metriklerin Belirlenmesi

AR-GE merkezlerinin gerek başvuruları sırasında gerekse yıllık değerlendirilmelerinde, şirketlerden AR-GE girdi, çıktı ve süreçlerine yönelik somut veriler istenmektedir. Bu sayede şirketler AR-GE ile ilgili verileri oluşturmada, bunları güvenilir ve tutarlı ölçümlere dayandırmada ve güncellemede daha dikkatli olmaya yönlendirilmişlerdir. Tüm bilgilerin Bakanlık'ta toplanıp işlenmesiyle, ulusal stratejilerin belirlenmesinde girdi olarak kullanılabilir çok değerli veriler elde edilmektedir.

4. 5746 Sayılı Kanun, Uygulama Yönetmeliği ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve İyileştirme Önerileri

Bu bölümde; AR-GE merkezlerinin yasa, yönetmelik ve uygulamada karşılaştıkları sorunlar ile iyileştirilmesini önerdikleri konular ayrıntılı olarak anlatılmakta ve çözüm önerileri sunulmaktadır.

4.1 AR-GE Merkezi Dışında Gerçekleştirilen AR-GE Faaliyetlerinin Destek ve Teşvik Kapsamına Alınması

AR-GE faaliyetlerinin doğası gereği AR-GE merkezlerinde çalışan personel; yüksek lisans ve doktora eğitimleri; seminer, konferans ve sempozyumlara katılım; üniversite ve diğer AR-GE kuruluşları ile yürütülen işbirlikleri gibi Bakanlığın da AR-GE merkezlerinden gerçekleştirilmesini beklediği birçok faaliyet nedeniyle AR-GE merkezi dışına çıkmak zorunda kalmaktadır. Bunun yanında otomotiv, savunma sanayi, havacılık gibi birçok sektörde ise, yapılacak çalışmalar belirli alana sınırlandırılmayacak nitelikte olduğundan pilot ölçekli çalışmalar, test faaliyetleri gibi fiziki alan gerektiren faaliyetler zorunlu olarak AR-GE merkezi dışında gerçekleştirilmektedir.

AR-GE merkezlerinde çalışan personelin, yürütülen projelerle ilgili merkez dışında geçirdikleri sürelerle ait ücret ve harcamalarının destek ve teşviklere konu edilip edilemeyeceğine dair 5746 sayılı Kanun ve Kanuna ilişkin düzenlemelerde açık bir hüküm bulunmamaktadır.

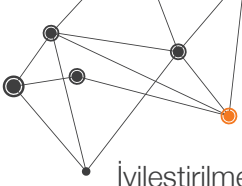
Gelir İdaresi Başkanlığı'nın konu hakkında yayınladığı B.07.1.GİB.4.99.16.02-5746/3-37 sayılı özeldesinde ise, tam zamanlı çalışan AR-GE ve destek personelinin merkez dışında gerçekleştireceği eğitim, teknik inceleme vb. faaliyetlere ilişkin süre ve ilgili harcamaların destek ve teşviklere konu edilemeyeceği belirtilmiştir.

AR-GE ve inovasyon çalışmalarının belirli fiziki sınırlar içerisinde gerçekleşmesi, yapılacak çalışmaların ve gelişimin gerektirdiği ihtiyaçlar göz önüne alındığında mümkün olmamakta; 5746 sayılı Kanun kapsamında AR-GE merkezlerine sağlanan destek ve teşviklerin tanımlanan bu sınırlı alan içerisinde yürütülen faaliyetlere yönelik olması ise teşvik mekanizmasının sağlayacağı faydayı azaltmaktadır.

Değişiklik Önerisi

Teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren şirketlerde görevli AR-GE ve destek personelinin bölge dışında geçirdiği sürelerle ilişkin 6170 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 7'nci maddesi ile düzenleme yapılmış, görevli AR-GE ve destek personelinin bölge dışında geçirdiği sürelerle ilişkin ücretlerinin bir kısmının gelir vergisi kapsamı dışında tutulacağı belirtilmiştir.

Benzer şekilde, AR-GE çalışmalarının ayrılmaz birer parçası olan, fakat doğası gereği AR-GE merkezi dışında gerçekleştirilmek zorunda kalınan faaliyetler için; AR-GE merkezi dışında geçirilen sürelerin ve harcamaların gerekli dokümantasyonun yapılması kaydıyla destek ve teşviklere konu edilmesine ilişkin yasal mevzuatta değişikliğe gidilmesi ve söz konusu AR-GE ve yenilik harcamalarının 5746 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi, tüm AR-GE merkezlerince birinci öncelikli olarak önerilmektedir.

İyileştirilmesi önerilen konular içinde 8'inci öncelikte bulunan "Pilot Üretim Çalışmalarının ve Giderlerinin Teşvike Konu Edilebilmesi İçin Üretim Alanında Özel Bir AR-GE Bölgesi Oluşturulması" da bu başlık ile yakından ilgilidir. Pilot üretim, bir AR-GE faaliyetinin uygulamaya alınması aşamasının ayrılmaz bir parçası olup AR-GE personelinin yoğun katılımını gerektirmektedir. Belirlenen AR-GE fiziki alanının dışında gerçekleştirilen pilot ölçekli çalışmalar mevcut durumda merkez dışı faaliyet durumuna düşmekte ve teşvikten yararlanılamamaktadır.

Pilot çalışmaların AR-GE teşviki kapsamına alınabilmesi için üretim alanında kontrollü bir AR-GE bölgesinin kabul edilmesi de AR-GE merkezleri tarafından dile getirilen bir başka öneridir.

● 4.2 AR-GE Vergi İndirimi Esasının Vergi Öncesi Raporlamaya Etki Edecek Şekilde Düzenlenmesi

Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve Denetim Yönetmeliği 8'inci madde 1'inci fıkrasında;

"Teknoloji merkezi işletmelerinde, AR-GE merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen AR-GE ve yenilik projeleri ile rekabet öncesi işbirliği projelerinde ve teknoloji girişim sermaye desteklerinden yararlanan işletmelerce gerçekleştirilen AR-GE ve yenilik harcamalarının tamamı 31.12.2023 tarihine kadar Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesine göre kurum kazancının ve Gelir Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesi uyarınca ticari kazancın tespitinde indirim konusu yapılır."

ifadesi bulunmaktadır. Bu doğrultuda 5746 sayılı Kanun kapsamında muafiyetlerden faydalanan firmalar AR-GE ve yenilik harcamalarını vergi muafiyetlerine konu edebilmektedir. Buna karşılık yurt dışı merkezli firmalarda 5746 sayılı Kanun kapsamında sağlanan teşviklerin vergi indirimi şeklinde uygulanması yurt dışı merkezin avantajına olmaktadır. Ancak ülkeler arası maliyet karşılaştırmalarında uluslararası raporlama ilkeleri gereği vergi öncesi kar rakamının kıyaslanıyor olması dolayısıyla bu vergi indirimi diğer ülkelerle rekabette avantaj sağlamamakta, yurt içinde bulunan AR-GE merkezinin sağladığı avantaj ortaya konulamamaktadır.

● Değişiklik Önerisi

Firmalara, 5746 sayılı Kanun kapsamında sağlanan vergi indirimi hakkının, yurt dışında uygulandığı gibi vergi öncesi raporlamaya ve AR-GE harcamalarına etki edebilecek şekilde, nakit destek olarak verilmesi konusunda tercih hakkının sunulması ile ilgili gerekli düzenlemelerin yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bu durum, özellikle yurt dışı merkezli AR-GE merkezleri açısından daha fazla kritik olarak görülmekte, konuya özel bir çözüm geliştirilmesi halinde önemli bir avantaj yaratılabileceği düşünülmektedir.

● 4.3 Tam Zamanlı ve Kısmi Zamanlı Personel Tanımlarının Yapılarak Tam Zaman Eşdeğeri AR-GE Personeli Hesaplamasındaki Belirsizliklerin Giderilmesi

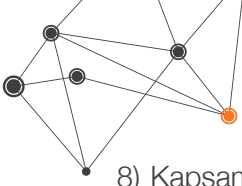
5746 sayılı Kanun kapsamında faydalanılacak destek ve teşviklerin hesabı sırasında en temel girdilerden biri tam zamanlı ve kısmi zamanlı AR-GE personelidir. Konu ile ilgili olarak;

Madde 7 kapsamında;

"3) Kısmi çalışma halinde, personelin AR-GE ve yenilik faaliyetlerine ayırdığı zamanın toplam çalışma zamanına oranı dikkate alınmak suretiyle bulunan ücret tutarları, AR-GE ve yenilik harcaması olarak dikkate alınır."

Madde 11 kapsamında;

"7) Sigorta primi işveren hissesi desteğinin hesaplanmasında, bu kapsamdaki personelin fiilen AR-GE ve yenilik faaliyetlerine ayırdıkları zamanın, toplam çalışma zamanına oranı dikkate alınır."

8) Kapsama giren personelin ay içindeki çalışmalarının tamamının AR-GE ve yenilik faaliyetleriyle ilgili olması halinde hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri de bu kapsamda değerlendirilir. AR-GE ve yenilik faaliyetlerinde kısmi zamanlı olarak çalışan personelin hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri sigorta primi işveren hissesi desteği uygulamasında dikkate alınmaz.”

ifadeleri yer almaktadır. Buna karşılık 5746 sayılı Kanun ve yönetmeliğinde tam zamanlı ve kısmi zamanlı AR-GE personeli için net bir tanım bulunmamaktadır.

Buna ek olarak, hesaplamadaki tereddüt sebebi sadece tam zamanlı/kısmi zamanlı personel tanımındaki eksiklik değildir. TZE hesabının detayları sadece SGK genelgelerinde yer almaktadır. Yönetmelikteki hesaplama SGK genelgesine göre daha geniş olduğundan, asgari müşteregin uygulanabilmesi amacıyla uygulamada SGK genelgesi dikkate alınmaktadır.

● Değişiklik Önerisi

Belirtilen ifadeler uyarınca tam zamanlı ve kısmi zamanlı personel için farklı yorumlar yapılabilmekte bu da destek personeli, TZE personel hesabı, sigorta primi hesabı gibi konularda AR-GE merkezleri arasında farklı uygulamalara neden olmaktadır.

AR-GE merkezinde görev alan AR-GE personeli için tam zamanlı ve kısmi zamanlı personel tanımlarının yapılarak, yönetmelikte ilgili maddeler uyarınca personelin hangi durumda kısmi zamanlı olarak değerlendirileceği ve TZE personel hesaplaması konularının netleştirilmesi önerilmektedir.

● 4.4 Denetleme ve Değerlendirme Süreçleriyle İlgili Konular

ARGEMİP üyesi AR-GE merkezlerinin önceliklendirme çalışmasında “Performans Değerlendirme Kriterlerinin Sektörlere Göre Belirlenmesi” konusu 4’üncü, “Değerlendirme Sürecinin Objektif Kriterlere Dayandırılması” 5’inci madde olarak ortaya çıkmıştır. Bu iki konu birbiriyle bağlantılı olduğundan açıklamalar, görüşler ve öneriler “Denetleme ve Değerlendirme Süreçleriyle İlgili Konular” başlığı altında toplanmıştır.

AR-GE merkezlerinin denetlenmesi amacıyla Bakanlık tarafından atanan hakemler, AR-GE merkezi faaliyet alanları ile ilgili teknolojik uzmanlık alanlarında uzmanlaşmış olsalar da, denetleme sürecinin standartlarının ve sayısal kriterlerin henüz tam olgunlaşmamış olması, incelenecek kimi unsurların yönetmelikte net olarak ifade edilmemesi nedeniyle aynı konuya farklı yaklaşımlarda bulunabilmektedir.

Değerlendirme sürecinde görevli bazı hakemler, yürütülen projelerin AR-GE içeriğini irdelerken, AR-GE merkezlerinin kar amacı güden kuruluşlar olduklarını ve proje portföylerini de ekonomik/stratejik hedefler doğrultusunda oluşturduklarını göz ardı ederek, çalışmaların tümünün temel araştırma düzeyinde olmasını beklemektedir. Bakanlık tarafından da AR-GE faaliyeti olduğu kabul edilen kalite artırıcı/maliyet azaltıcı nitelikteki projelerin ve uluslararası konvansiyonlara göre AR-GE’nin kesin bir parçası olan ürün geliştirme çalışmalarının negatif değerlendirilmesi birçok firmayı zor duruma düşürmektedir.

Denetleme süreçlerinde yaşanan bir diğer sorun AR-GE merkezlerinin fiziki kontrol mekanizmalarına yöneliktir. 5746 sayılı Kanun’a ilişkin uygulama yönetmeliğinin 15’inci maddesinin (ç) fıkrasında;

“AR-GE ve destek personelinin AR-GE merkezinde çalıştığına fiziki kontrolünü yapacak mekanizmalara sahip olması”

ifadesi yer almakta fakat AR-GE merkezlerinin sahip olması gereken fiziki kontrol mekanizmasının hangi bileşenlerden oluşacağı ve özellikleri konusunda net bir açıklama bulunmamaktadır. Bu sebeple AR-GE merkezleri arasında farklı uygulamalar görülmekte, denetleme sırasında fiziki kontrol mekanizması tartışma konusu olabilmektedir.

Performans değerlendirme sürecine ilişkin Bakanlık tarafından belirlenen kriterler uyarınca puanlama yapılarak, sektörel bazda en iyi AR-GE merkezleri belirlenmektedir. Bakanlık tarafından değerlendirmelerde kullanılan performans değerlendirme kriterleri, sektörel ihtiyaçları ve firma ölçeğini göz önünde bulundurmadığından haksız sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Örneğin yazılım sektöründe patent başvurusu yapılamadığından, yazılım firmaları doğal olarak ilgili bileşenden düşük puan almaktadır. Büyük ölçekli firmalarda ise, işletme personel sayısı çok fazla olduğundan, AR-GE personeli sayısının işletmedeki çalışan sayısına oranı faktörünün puanlamaya etkisi çok düşük olmaktadır.

Buna ek olarak, sektörel bazda performans değerlendirmesi yapılırken, ana sektörler göre kriterler kullanılmaktadır. Örneğin; elektrik-elektronik ana sektörünün altında, beyaz eşya üreticisi, elektrik malzemeleri üreticisi gibi farklı kategorilerde AR-GE yapan firmalar aynı sektörde değerlendirilmekte, bunun sonucu olarak faaliyet alanları ve AR-GE yetkinlikleri farklı olan firmalar ise birbirleriyle kıyaslanmaktadır.

● Değişiklik Önerisi

AR-GE merkezi faaliyet dönemi yerinde denetlemeler için sayısal değerlendirme kriterleri geliştirilerek denetim sürecinin standardize edilmesi yararlı olacaktır.

Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesine ilişkin uygulama ve denetim yönetmeliğinde, AR-GE merkezlerinin sahip olması gereken personel takip ve kontrol mekanizmasının minimum ihtiyaçları karşılayacak şekilde turnike, kamera gibi hangi bileşenlerden oluşacağı ve bu bileşenlere yönelik kart ve kamera kayıtlarının saklanma süresi, turnikelerin özelliğinin ayrıntılı tanımının yapılarak ilgili konuda standart oluşturulması önerilmektedir.

Bunlara ek olarak, performans değerlendirme kriterlerinin sektörel ihtiyaçlar göz önüne alınarak yeniden formüle edilmesi doğru olacaktır. Örneğin; bir yazılım firması için patent başvurusu kapsam dışı tutulurken, üretim yapan bir AR-GE merkezi için patent bir performans göstergesi olarak kabul edilebilir.

Ayrıca, bünyesinde birçok kategori bulundurabilen ana sektörlerin alt kategorilere ayrılması ve değerlendirmelerin bu alt kategorilere göre sınıflandırılarak yapılması önerilmektedir. Böylece değerlendirmede AR-GE faaliyet alanları ve yetkinlikleri benzer olan firmaların kıyaslanması mümkün olacaktır.

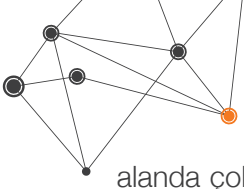
Performans değerlendirme kriterleri sektörel olduğu kadar firma ölçeğine göre de değişken olmalıdır. Satış, pazarlama, kurumsal ilişkiler, hukuk gibi birçok departmanı bünyesinde barındıran büyük ölçekli kurumsal firmaların araştırmacı ağırlığı küçük ölçekli firmalara nazaran daha az olacağından performans değerlendirme kriteri açısından araştırmacı ağırlığı ve AR-GE harcamaları yoğunluğu göstergeleri büyük ölçekli firmalar açısından dezavantaj oluşturmaktadır.

Sektör ve firma büyüklükleri ile ilgili kriterlere ağırlık faktörleri atayarak, toplam performans puanının yanında AR-GE merkezinin yıllar itibarıyla gelişiminin gözlenmesi bir görüş olarak sunulmaktadır.

● 4.5 AR-GE Projelerinin Ekonomik Değere Dönüştürülmesi Durumunda Ek Destek ve Teşviklerin Sağlanması

5746 sayılı Kanun kapsamında firmalara kurumlar vergisi indirimi, gelir vergisi stopajı teşviki, sigorta primi desteği, damga vergisi istisnası uygulanmakta, sağlanan destek ve teşvikler yönetmelikte tanımlanmış AR-GE ve yenilik faaliyetleri ile sınırlı tutulmaktadır.

AR-GE faaliyetleri sonucunda paranın bilgiye dönüşümü tamamlanmakta, elde edilen bilginin tekrar paraya dönüşümüne yönelik ise çıktılarının ticarileşmesi, yani ekonomik getiri sağlar hale gelebilmesi için çalışmaların endüstriyel ölçeğe taşınması, tanıtım, pazarlama gibi birçok ek maliyet getiren faaliyetin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. İşletmeler yürüttükleri AR-GE projeleri sonucunda ulusal ve uluslararası

alanda çok değerli çıktılar elde etmelerine rağmen, çıktılarının ekonomik getiri sağlar hale getirilebilmesi için gereken maliyetleri karşılayamamakta, bu nedenle itici bir ek güce ihtiyaç duymaktadır.

Ülkemizin bilim, teknoloji ve yenilik konularındaki vizyonunu, önceliklerini ve ana hedeflerini içeren temel strateji belgesi olan “2011 - 2016 Ulusal Bilim, Teknoloji ve Yenilik Stratejisi (UBTYS)” vizyonu, “Ürettiği bilgi ve geliştirdiği teknolojileri, ülke ve insanlığın yararına yenilikçi ürün, süreç ve hizmetlere dönüştürebilen Türkiye” olarak belirlenmiştir. UBTYS 2011-2016’nın Stratejik Çerçevesinde belirtilen “Araştırma Sonuçlarının Ticari Ürün ve Hizmete Dönüşümünün Teşviki” maddesi uyarınca AR-GE süreçlerinden elde edilen bilgilerin ekonomik dönüşümü konusunda aksiyonların alınması yararlı olacaktır.

Teknik açıdan başarılı olarak tamamlanmış bir AR-GE projesinin rekabetçi özelliklere sahip ürününün, teknik açıdan know-how’ı oluşturulmuş olsa bile, ticari belirsizlikler ve riskler nedeniyle uygulamaya alınmaması Türkiye’de sıklıkla yaşanan bir durumdur.

● Değişiklik Önerisi

AR-GE merkezlerinde yürütülen projelerin ekonomik değere dönüşmesi durumunda firmaların ulusal ve uluslararası alanda rekabet gücünü artıracak yatırım, üretim ve tanıtım faaliyetlerinin ek desteklerle teşvik edilmesi ülkede daha fazla katma değer yaratılmasını sağlayacaktır.

AR-GE merkezlerinde yürütülen faaliyetlerin hâlihazırda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından periyodik olarak kontrol edilmesi nedeniyle, yürütülen projelerin başarıyla sonuçlandırılmasının takibi, üretim ve yatırım desteğine uygunluğu yine Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılan kontrollerde denetlenebilir.

Bu doğrultuda ekonomik dönüşümün ve elde edilecek ulusal faydanın artırılması amacıyla AR-GE merkezlerinde yürütülen projelerin başarıyla tamamlanmasının ardından, gerekli dokümantasyonların ve kontrollerin yapılması kaydıyla ulusal ve uluslararası alanda rekabet gücü kazandıracak üretim, pazar araştırması, pazara giriş ve markalaşma gibi faaliyetlerinin 5746 sayılı Kanun kapsamında sunulan vergi indirimine dâhil edilmesi, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve diğer bakanlıklar bünyesinde yürütülen destek programlarının başvuru şartlarının AR-GE merkezlerinin başvurularını kolaylaştıracak şekilde güncellenmesi ve AR-GE merkezlerine özel, yeni destek mekanizmalarının oluşturulması önerilmektedir.

Ek olarak 6518 sayılı Kanun ile AR-GE mevzuatına getirilen yeni düzenlemelerle, sinai mülkiyet haklarında kurumlar vergisi istisnası getirilmiş olup, Türkiye’de gerçekleştirilen araştırma, geliştirme ve yenilik faaliyetleri ile yazılım faaliyetleri neticesinde ortaya çıkan buluşların kiralanması neticesinde elde edilen kazanç ve iratların, devri veya satışı neticesinde elde edilen kazançların, Türkiye’de seri üretime tabi tutularak pazarlanmaları hâlinde elde edilen kazançların, Türkiye’de gerçekleştirilen üretim sürecinde kullanılması sonucu üretilen ürünlerin satışından elde edilen kazançların patentli veya faydalı model belgeli buluşa atfedilen kısmının %50’si kurumlar vergisinden müstesna tutulmaktadır. Buna ilaveten söz konusu çıktılarının teslimi ile ilgili KDV istisnası da getirilmiştir. Ancak kanunda açık olmayan birçok nokta olduğu için pratik uygulamada büyük güçlükler mevcuttur ve dolayısıyla uygulama alanı kısıtlıdır.

6518 sayılı Kanun’a ilişkin uygulama esaslarının netleştirilmesi bu çerçevede önemli iyileştirmeler sağlayacaktır.

● 4.6 AR-GE Merkezleri’ndeki Gelir Vergisi İstisnasının %100’e Çıkarılması

AR-GE ve yenilik yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması amacıyla geliştirilen 5746 ve 4691 sayılı Kanunlarda, AR-GE merkezleri ve teknoparklarda faaliyet gösteren firmaların yürüttükleri faaliyetlere ilişkin farklı destek mekanizmaları uygulanmaktadır.

Gelir vergisi muafiyetiyle ilgili olarak 5746 sayılı Kanununun 3’üncü maddesinin 2’inci fıkrasında;

“AR-GE ve destek personelinin; bu çalışmalarını karşılığında elde ettikleri ücretlerinin doktoralı olanlar için %90’ı, diğerleri için %80’i gelir vergisinden müstesnadır. Bu istisnanın hesaplanmasında, bu kapsamdaki personelin fiilen AR-GE ve yenilik faaliyetlerine ayırdıkları zamanın toplam çalışma zamanına oranı dikkate alınır”

ifadesi yer almaktadır. Buna karşılık teknoparklarda yer alan şirketlerde görevli AR-GE ve destek personeline ilişkin vergiler 6170 sayılı Kanunun 7’inci maddesi uyarınca dışarıda geçirilen zamanı da kapsayacak şekilde her türlü vergiden muaf tutulmuştur.

Firmaların aynı amaç doğrultusunda gerçekleştirdikleri aynı mahiyetteki faaliyetlere yönelik AR-GE merkezlerinde çalışan personel için %80 gelir vergisi muafiyeti sağlanırken, teknoparkta faaliyet gösteren firma çalışanları için %100 gelir vergisi muafiyeti sağlanmaktadır.

● Değişiklik Önerisi

5746 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak AR-GE merkezlerinde görev alan personele yönelik sağlanan gelir vergisi stopaj desteğinin 4691 sayılı Kanunda olduğu gibi %100’e çıkarılmasının uygulanabilir bir yöntem olduğu düşünülmektedir.

● 4.7 AR-GE Merkezleri Muhasebesi ile İlgili Konular

AR-GE merkezleri, 5746 sayılı Kanun kapsamında muafiyetlere konu harcamalarını sistematik bir şekilde takip edip, yönetmelikte belirtilen yöntemler uyarınca ilgili kurumlara beyan etmektedir. Yönetmelikte net olmayan, yoruma açık ifadeler ise konunun önemi itibarıyla AR-GE merkezleri için yüksek risk ihtiva etmektedir. Bu kapsamda uygulamada karşılaşılan mevcut belirsizlikler ve yaşanan sorunlar aşağıda özetlenmiştir.

- 5746 sayılı Kanun kapsamında yayınlanan araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesine ilişkin uygulama ve denetim yönetmeliği 9’uncu bölüm 24’üncü maddede, proje bazında nakit destek sağlayan kurumlardan alınan hibe desteklerinin AR-GE harcamalarından düşülmesi gerektiği belirtilmiş, fakat alınan hibelerin hangi dönem düşüleceği hakkında bir açıklama belirtilmemiştir.
- Damga vergisine yönelik olarak araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesine ilişkin uygulama ve denetim yönetmeliği 13’üncü maddede;

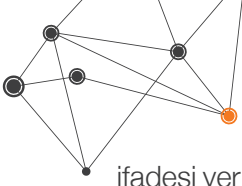
“1) Kanun kapsamındaki her türlü AR-GE ve yenilik faaliyetleriyle ilgili olarak düzenlenen kâğıtlar damga vergisinden müstesnadır.

2) Damga vergisi istisnasının uygulanabilmesi için AR-GE ve yenilik faaliyeti kapsamında yapılacak işlemleri belirten ve desteği veren kamu kurum ve kuruluşu, AR-GE merkezleri ile rekabet öncesi işbirliği projeleri için başvuru yapılan kamu kurumu, teknoloji merkezi işletmeleri için TEKMER Müdürlüğü, uluslararası fonlarca desteklenen ya da TÜBİTAK tarafından yürütülen AR-GE ve yenilik projeleri için TÜBİTAK tarafından onaylı listenin, işlem esnasında noter, resmi daireler, diğer kamu kurum ve kuruluşları gibi işlem yapan kurum ve kuruluşlara ibraz edilmesi yeterli olup, işlem yapan kurum veya kuruluşlarca başka belge aranmaz.”

ifadeleri yer almaktadır. Buna karşılık uygulamada onaylı liste düzenlenmemektedir.

- Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetlerle ilgili olarak yönetmelikte 7’inci maddenin (d) fıkrasında;

“Normal bakım ve onarım giderleri hariç olmak üzere, AR-GE ve yenilik faaliyetleriyle ilgili olarak işletme dışında yerli veya yabancı diğer kurum ve kuruluşlardan mesleki veya teknik destek alınması veya bunlara yaptırılan analizlerle ilgili olarak yapılan ödemelerle, bu mahiyetteki diğer ödemelerdir. Bu şekilde alınan danışmanlık hizmeti ve diğer hizmet alımlarına ilişkin harcamalar AR-GE ve yenilik harcaması kapsamında gerçekleştirilen toplam harcama tutarının %20’sini geçemez.”

ifadesi yer alırken, ifade içinde belirtilen %20'lik sınırın hangi dönem için dikkate alınacağı belirtilmemiştir.

- AR-GE merkezi belgesine sahip olan şirketler uygulamada, şirket birleşmeleri, kısmi bölünme, nevi değiştirme gibi yeniden yapılanmalara gidebilmektedir. Ayrıca, AR-GE merkezlerinin mücbir sebepler (yangın, sel, deprem vb.) nedeniyle faaliyetlerine geçici olarak devam edememesi gibi durumlar da ortaya çıkabilmektedir. Ancak söz konusu durumlara yönelik 5746 sayılı Kanuna ilişkin mevzuatta herhangi bir açıklama bulunmamakta olup, şirketler bu gibi durumlar ile karşılaştığında zorluklar çekebilmektedir.
- Firmaların hesap dönemi ile AR-GE merkezi faaliyet dönemi arasındaki uyumsuzluk nedeniyle firmalar faaliyet raporlarının hazırlanması sırasında mali bilgileri sunarken zorluk çekmektedir.

● Değişiklik Önerisi

AR-GE merkezlerinin faydalandığı vergi muafiyetlerinin uygulamasına ilişkin net olmayan kısımların yönetmelikte yapılacak düzenleme ile netleştirilmesi, konunun önemi itibarıyla belirtilecek senaryolar uyarınca konunun ayrıntılı açıklanması gerekmektedir.

Damga vergisi istisnasının uygulanabilmesi için Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından onaylı liste düzenlenebilir ya da damga vergisi istisnasının uygulanmasında AR-GE merkezi belgesinin yeterli olduğuna yönelik yönetmeliğin ilgili maddelerinde güncelleme yapılabilir.

Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmet mahiyetindeki harcamaların hangi dönem içerisinde nasıl hesaplanması gerektiği konusunun yapılacak değişiklikte yönetmelikte netleştirilmesi önerilmektedir.

Mevcut durumda AR-GE indirimine ilişkin harcamalı listeleri Sanayi Bakanlığı tarafından onaylanmamaktadır. Onay mekanizması ile ilgili standart bir prosedürün oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

5746 sayılı Kanun uygulama yönetmeliğinde, yeniden yapılanma ve mücbir sebepler nedeniyle faaliyetlerin duraksaması konularına açıklık getirilmesinde fayda bulunmaktadır.

AR-GE merkezi yıllık faaliyet rapor dönemlerinin bir takvim yılını içerecek şekilde veya şirketlerin özel hesap dönemleri ile uyumlu hale getirilecek şekilde belirlenmesi önem arz etmektedir.

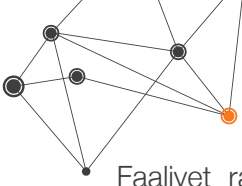
Yönetmelikte yapılacak düzenlemelere ek olarak, AR-GE merkezleri muhasebesine yönelik Bakanlık nezdinde uzman kişilerin konu hakkında gelecek sorulara cevap verebileceği farklı platformların oluşturulması yararlı olacaktır.

● 4.8 AR-GE Merkezleri Web Portalının Daha Kolay Kullanılır Şekilde Düzenlenmesi

ARGEMİP üyesi AR-GE merkezlerin öncelik listesinde 12'inci sırada olması nedeniyle diyagramda gösterilmeyen fakat yapılan ankette 54 AR-GE merkezi tarafından 4,5'un üstünde not olarak "çok önemli" olarak değerlendiren bu konu hakkında açıklamaları rapora eklemek doğru olacaktır.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından AR-GE merkezi başvuru ve faaliyet dönemi raporlama süreçlerinin daha sistematik ve hızlı yürütülmesi amacıyla 2013 yılında geliştirilerek AR-GE merkezlerinin kullanımına sunulan web portal sistemi, tasarım aşamasında paydaşlardan gereksinimlerin yeteri kadar toplanmaması ve altyapının ihtiyaçları karşılayacak özelliklerde oluşturulmaması nedeniyle uygulamada birçok sorunu beraberinde getirmiştir.

Web portal kullanımı sırasında, sunucu donanım altyapısının yetersiz olması sebebiyle kimi zaman sisteme erişim sorunlarının yaşanması, desteklenen dosya formatlarının yetersiz oluşu, veri giriş ekranlarının ihtiyaçları karşılayamaması ve karşılaşılan diğer sorunlar sebebiyle firmalar çoğu zaman zor durumda kalabilmekte, sistemden beklenen fayda tam olarak sağlanamamaktadır.

Faaliyet raporlarında AR-GE web portalındaki tanımlı alanlara girilen veriler, yıl içinde performans değerlendirme ve diğer gerekçelerle firmalardan talep edilmekte, aynı bilgilerin tekrar tekrar farklı formatlarda hazırlanarak Bakanlık'a iletilmesi firmalar için ciddi iş ve zaman kaybına neden olmaktadır.

Ek olarak sisteme girilen bilgiler firmalar açısından yüksek gizlilik derecesine sahip olabilmektedir. Bu sebeple siber güvenlik riskleri ve AR-GE merkezlerinin uygulamada karşılaştıkları zafiyetler firmalarda portal kullanımında güvensizlik duygusu yaratmaktadır.

AR-GE web portalının, süreç içindeki en büyük paydaş olan AR-GE merkezlerinden toplanan gereksinimler ve geri bildirimler doğrultusunda geliştirilmesi, yüksek donanım altyapısı ile desteklenerek firmaların hizmetine sunulması önerilmektedir.

Mevcut ihtiyaçları göz önüne alındığında:

- Sistem ve sunucu altyapısının iyileştirilmesi,
- Halihazırda sisteme girilmiş, Bakanlık'ın ihtiyaç duyduğu verileri alıp işleyebilecek uygulamaların geliştirilmesi,
- Sistem üzerinde farklı güvenlik mekanizmalarının geliştirilmesi,
- Veri girdi alanlarında kullanım kolaylığını ve veri giriş hızını arttırmak amacıyla görsel, tablo gibi farklı formatta veri girişine izin verecek geliştirmelerin yapılması yararlı olacaktır.

5. Sonuçlar

Yapılan bu çalışma ile ARGEMİP üyesi ve ankete katılan AR-GE merkezlerinin 2015 yılı Eylül ayı itibarıyla, 5746 sayılı Kanun ve uygulamaları hakkında görüşleri, sürdürülmesini ve iyileştirilmesini önerdiği konular öncelik sırasına göre ortaya konulmuştur.

AR-GE Merkezleri İletişim ve İşbirliği Platformu (ARGEMİP) üyelerin görüşlerinin diğer AR-GE merkezlerinin görüşleri ile ne kadar desteklendiğini irdeleyebilmek amacıyla yürütülen ankete 54 AR-GE merkezi katılmıştır. Çalışmaya anket yoluyla katılan AR-GE merkezlerinin maddeler hakkındaki görüşleri ile ARGEMİP üyelerinin önceliklerinin önemli oranda örtüştüğü görülmüştür.

ARGEMİP'e üye AR-GE merkezlerinin, 5746 sayılı Kanun ve uygulamalarında olumlu buldukları ve sürdürülmesinde yarar gördükleri unsurlar öncelik sırasına göre aşağıda belirtilmiştir:

1. Kurumlar vergisi, gelir vergisi ve SGK primi desteği,
2. AR-GE kültürünün gelişmesini desteklemesi,
3. 2023'e kadar sürekliliğin bulunmasıdır.

Ankete katılan 54 AR-GE merkezi, bu üç başlığa ortalama 4,45'in üstünde not vererek "çok önemli" bulduklarını bildirmişlerdir.

Yasa ile AR-GE faaliyetlerine sağlanan mali destekler, işletmelerde nitelikli AR-GE personeli istihdamında ve AR-GE faaliyetlerine ayrılan bütçenin artırılmasında önemli rol oynamıştır. Bu teşvik, şirketler içerisinde üst yönetimin AR-GE'ye verdiği önemin artmasında ve AR-GE kültürünün gelişiminde güçlü bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Destek süresinin, orta ve uzun vadeli yatırımlar için sürdürülebilir bir dönem ifade etmesi için en az 10 yıl geçerliliği olması kritiktir. Bu yüzden mevcutta 2023 yılına kadar sürekliliği bulunan uygulamanın süresinin uzatılmasına ilişkin kararın önümüzdeki 2 yıl içinde açıklanması yararlı olacaktır.

Ankete katılan AR-GE merkezlerinin, 5746 sayılı Kanun ve uygulamalarında iyileştirmeye açık gördükleri unsurlar öncelik sırasına göre aşağıda belirtilmiştir:

1. AR-GE merkezi sınırları dışında gerçekleştirilen AR-GE faaliyetlerinin destek kapsamına alınması,
2. AR-GE projelerinin ekonomik değere dönüştürülmesi durumunda ek destek ve teşviklerin sağlanması,
3. AR-GE merkezlerindeki gelir vergisi istisnasının %100'e çıkarılması,

ARGEMIP'e üye AR-GE merkezlerinin, 5746 sayılı Kanun ve uygulamalarında iyileştirmeye açık gördükleri unsurlar öncelik sırasına göre aşağıda belirtilmiştir:

1. AR-GE merkezi sınırları dışında gerçekleştirilen AR-GE faaliyetlerinin destek kapsamına alınması,
2. Seçimlik hak olarak, AR-GE vergi indirimi hakkının, vergi indirimi yerine nakit destek olarak verilmesi,
3. Tam zamanlı ve kısmi zamanlı tanımlarının yapılarak TZE AR-GE personeli hesaplanmasındaki belirsizliklerin giderilmesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Açıkça görülmektedir ki; AR-GE merkezi sınırları dışında gerçekleştirilen AR-GE faaliyetlerinin destek kapsamında kabul edilmesi, AR-GE merkezlerinin en önemli gördüğü iyileştirme alanıdır. Çağımızda sürdürülebilir rekabet gücüne sahip AR-GE birimlerinin, ekosistem ile sürekli işbirliği içinde olmaları ve global hareket yeteneği kazanmaları gerekmektedir. Bu çerçevede, "AR-GE faaliyetinin sınırlı bir fiziki alan içinde yapılması" düşüncesi, doğru bir yaklaşım olarak gözükmemektedir.

Başarılı bir AR-GE faaliyeti sonunda, hangi yöntemle yapılacağı ortaya konmuş ürünlerin üretim ve ticarileşme aşamasına geçişinde şirketlere verilecek ek avantajlar ve teşvikler, şirketlerin AR-GE faaliyetlerini ivmelendirecek, AR-GE çıktılarının daha fazla oranda ülke ekonomisinde değere dönüşmesini sağlayacak ve 2023 ulusal hedeflerimize ulaşılmasında önemli rol oynayacaktır.

argemip@teknoparkistanbul.com.tr

Sanayii Mah. Teknopark Bulvarı No:1 34906 Pendik - İstanbul
Tel:0216 999 70 00 Faks:0216 999 70 01

